

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. vasario 29 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Bendra žemės ūkio politika – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) parama kaimo plėtrai – Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga – Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 – 7 straipsnis – Administracinės priemonės ir nuobaudos – Reglamentas Nr. 1306/2013 – 54 ir 56 straipsniai – Deleguotasis reglamentas Nr. 640/2014 – 35 straipsnis – Neteisėtai išmokėtų sumų susigrąžinimas iš asmenų, dalyvavusių darant pažeidimą – Sąvoka „paramos gavėjas“

Byloje C-437/22

dėl 2022 m. liepos 1 d. *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. liepos 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

R.M.,

E.M.,

dalyvaujant

Eesti Vabariik (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet),

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai T. von Danwitz, P.G. Xuereb (pranešėjas), A. Kumin ir I. Ziemele,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Estijos vyriausybės, atstovaujamos M. Kriisa,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. Maertens, padedamos *advokat* P. Biering,

* Proceso kalba: estų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Blanc ir E. Randvere ir A. Sauka,
susipažinęs su 2023 m. spalio 26 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 340) 7 straipsnio, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013, p. 549), 54 straipsnio 1 dalies ir 56 straipsnio pirmos pastraipos ir 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL L 181, 2014, p. 48), 35 straipsnio 6 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, Estijoje iškeltą R.M. ir E.M., kurių pirmasis kaltinamas tuo, kad tris kartus sukčiavo siekdamas gauti subsidijų bendrovei X OÜ (toliau – bendrovė X), o antroji tuo, kad dviem atvejais bendrininkavo vykdamas šį sukčiavimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 2988/95

- 3 Reglamento Nr. 2988/95 4 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:
„kadangi veiksmingai kovojant su Bendrijų finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu būtina priimti tam tikras bendras taisykles visose Bendrijos politikos srityse“.
- 4 Šio reglamento 1 straipsnyje numatyta:
„1. Siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus, šiuo reglamentu nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už Bendrijos teisės aktų pažeidimus.
2. „Pažeidimas“ – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

5 Minėto reglamento 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Administraciniai patikrinimai, priemonės ir nuobaudos pradedamos taikyti tais atvejais, kai tai yra būtina užtikrinant, kad būtų tinkamai taikomi Bendrijos teisės aktai. Jos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasinančios, kad galėtų tinkamai apsaugoti Bendrijų finansinius interesus.

<...>

3. Kad minėtos taisyklės būtų taikomos teisingai, Bendrijos teisės aktuose nustatomas administracinių priemonių ir nuobaudų pobūdis ir taikymo sritis atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir sunkumą, suteiktą ar gautą naudą bei atsakomybės laipsnį.

4. Bendrijos patikrinimai, priemonės ir nuobaudos reglamentuojamos valstybių narių įstatymais, laikantis atitinkamų Bendrijos teisės aktų.“

6 To paties reglamento 4 straipsnis, kuriame patikslinama jo 2 straipsnyje vartojamos sąvokos „administracinės priemonės“ apimtis, suformuluotas taip:

„1. Įvykdžius bet kokią pažeidimą, neteisingai įgyta nauda paprastai panaikinama:

- įpareigojant sumokėti nustatytas sumas arba grąžinti neteisėtai įgytas sumas,
- visiškai arba dalinai nusavinant užstatą, kuris buvo pateiktas kartu su paskirtos sumos prašymu arba tada, kai buvo gautas išankstinis mokėjimas.

<...>

4. Šiame straipsnyje numatytos priemonės nelaikomos nuobaudomis.“

7 Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio, kuriame patikslinama jo 2 straipsnyje vartojamos sąvokos „administracinės nuobaudos“ apimtis, 1 dalyje nustatyta, kad padarius tyčinius pažeidimus arba pažeidimus dėl aplaidumo gali būti skiriamos šioje nuostatoje numatytos administracinės nuobaudos, be kita ko, administracinė bauda.

8 Šio reglamento 7 straipsnyje numatyta:

„Bendrijos administracinės priemonės ir nuobaudos gali būti taikomos 1 straipsnyje nurodytiems ekonominės veiklos vykdytojams, o būtent: fiziniams ir juridiniams asmenims bei kitiems pagal nacionalinės teisės aktus veiksniams ir teisniams subjektams, kurie yra padarę pažeidimą arba kurie pagal savo pareigas turi atsakyti už padarytą pažeidimą arba užtikrinti, kad jis nebūtų padarytas.“

Reglamentas Nr. 1306/2013

9 Reglamento Nr. 1306/2013 39 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„kad būtų apsaugoti Sąjungos biudžeto finansiniai interesai, valstybės narės turėtų imtis priemonių, kad įsitikintų, jog [Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP)] lėšomis finansuojami sandoriai iš tiesų yra atliekami ir vykdomi teisingai. Valstybės narės taip pat turėtų užkirsti kelią visiems paramos gavėjų pažeidimams arba

pareigų nevykdymui, juos aptikti ir veiksmingai ištaisyti. Šiuo tikslu turėtų būti taikomas [Reglamentas Nr. 2988/95]. Tais atvejais, kai pažeidžiami žemės ūkio sektorių teisės aktai, o Sąjungos teisės aktuose nėra nustatyta išsamių taisyklių dėl administracinių sankcijų, valstybės narės turėtų taikyti nacionalines sankcijas, kurios turėtų būti veiksmingos, atgrasomos ir proporcingos.“

10 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies g punkte sąvoka „pažeidimas“, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, apibrėžta kaip pažeidimas, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalyje.

11 Šio reglamento 54 straipsnyje „Bendros nuostatos“ numatyta:

„1. Visų dėl pažeidimo arba aplaidumo nepagrįstai išmokėtų sumų atveju valstybės narės reikalavimą paramos gavėjui jas sugrąžinti pateikia per 18 mėnesių nuo to laiko, kai mokėjimo agentūra arba už susigrąžinimą atsakinga įstaiga patvirtina ir, atitinkamais atvejais, gauna tikrinimo ataskaitą ar panašų dokumentą, kuriame nurodyta, kad padarytas pažeidimas. Atitinkamos sumos įregistruojamos mokėjimo agentūros skolininkų knygoje reikalavimo grąžinti sumas pateikimo metu.

<...>

3. Dėl tinkamai pagrįstų priežasčių valstybės narės gali nuspręsti nesiekti susigrąžinti išmokos. Tokį sprendimą jos gali priimti tik šiais atvejais:

<...>

b) jei susigrąžinimas neįmanomas dėl skolininko arba už pažeidimą teisiškai atsakingų asmenų nemokumo, nustatyto ir pripažinto pagal nacionalinę teisę.

<...>“

12 To paties reglamento 56 straipsnio „Specialiosios nuostatos dėl EŽŪFKP“ pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Jei aptinkami kaimo plėtros veiksmų arba programų vykdymo pažeidimai arba aplaidumas jas vykdant, valstybės narės atlieka finansinį patikslinimą visiškai arba iš dalies panaikindamos atitinkamą Sąjungos finansavimą. Valstybės narės atsižvelgia į nustatytų pažeidimų pobūdį bei sunkumą ir EŽŪFKP finansinių nuostolių mastą.“

13 Reglamento Nr. 1306/2013 58 straipsnio „Sąjungos finansinių interesų apsauga“ 1 dalyje numatyta:

„Įgyvendindamos [bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP)] valstybės narės priima visas būtinas teises, reguliavimo ir administracines nuostatas ir imasi visų kitų priemonių, būtinų veiksmingai Sąjungos finansinių interesų apsaugai užtikrinti, visų pirma:

<...>

e) nepagrįstai išmokėtoms sumoms susigrąžinti su palūkanomis ir, prireikus, teisminiu procesu tuo tikslu pradėti.“

- 14 To paties reglamento 92 straipsnio „Paramos gavėjai“ pirmoje pastraipoje nurodyta:

„91 straipsnis taikomas paramos gavėjams, kurie gauna tiesiogines išmokas pagal [2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013, p. 608)], išmokas pagal [2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013, p. 671)], 46 ir 47 straipsnius ir metines priemokas pagal [2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL L 347, 2013, p. 487),] 21 straipsnio 1 dalies a ir b punktus, 28–31, 33 ir 34 straipsnius.“

Deleguotasis reglamentas Nr. 640/2014

- 15 Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 2 straipsnio 1 dalies antros pastraipos 1 punkte sąvoka „pagalbos gavėjas“ apibrėžta kaip „Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a punkte apibrėžtas ir to paties reglamento 9 straipsnyje nurodytas ūkininkas, Reglamento <...> Nr. 1306/2013 92 straipsnyje nurodytas kompleksinės paramos gavėjas ir (arba) [2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013, p. 320)], 2 straipsnio 10 dalyje nurodytas paramos kaimo plėtrai gavėjas“.
- 16 Šio deleguotojo reglamento 35 straipsnio „Paramos skyrimo kriterijų, išskyrus ploto dydį ir gyvulių skaičių, įsipareigojimų ir kitų pareigų nesilaikymas“ 6 dalyje numatyta:

„Jei nustatyta, kad paramos gavėjas, norėdamas gauti paramą, pateikė melagingos informacijos arba dėl aplaidumo nepateikė būtinos informacijos, parama visai neskiriama arba atšaukiama visa jos suma. Be to, paramos gavėjui neskiriama parama pagal tą priemonę arba už atitinkamo tipo veiksmus ištikus kalendorinius metus, kuriais nustatyta, kad nesilaikoma reikalavimų, ir kitus kalendorinius metus.“

Reglamentas Nr. 1303/2013

- 17 Reglamento Nr. 1303/13, iš dalies pakeisto 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2018/1046 (OL L 193, 2018, p. 1), 2 straipsnyje „Apibrėžtys“ nustatyta:

„Šiame reglamente taikomos šios terminų apibrėžtys:

<...>

- 10) paramos gavėjas – viešasis arba privatusis subjektas arba fizinis asmuo, atsakingas už veiksmų inicijavimą arba inicijavimą ir įgyvendinimą; ir

- a) valstybės pagalbos atveju – subjektas, kuris gauna pagalbą, išskyrus tuos atvejus, kai pagalba vienai įmonei nesiekia 200 000 EUR – tokiu atveju atitinkama valstybė narė gali nuspręsti, kad paramos gavėjas yra pagalbą teikianti institucija, nedarant poveikio [2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentui (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 352, 2013, p. 1), 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentui (ES) Nr. 1408/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio sektoriuje (OL L 352, 2013, p. 9) ir 2014 m. birželio 27 d. Komisijos reglamentui (ES) Nr. 717/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje (OL L 190, 2014, p. 45)]; ir
- b) finansinių priemonių pagal šio reglamento antros dalies IV antraštinę dalį atveju – subjektas, kuris įgyvendina finansinę priemonę arba atitinkamai fondų fondą;

<...>“

Reglamentas Nr. 1307/13

- 18 Reglamento Nr. 1307/13 4 straipsnio „Terminų apibrėžtys ir susijusios nuostatos“ 1 dalyje nustatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) ūkininkas – fizinis ar juridinis asmuo arba fizinių ar juridinių asmenų grupė, neatsižvelgiant į tokios grupės ar jos narių juridinį statusą, suteikiamą pagal nacionalinę teisę, kurių valda yra teritorinėje Sutarčių taikymo srityje, kaip apibrėžta ES sutarties 52 straipsnyje kartu su SESV 349 ir 355 straipsniais, ir kurie verčiasi žemės ūkio veikla;

<...>“

Estijos teisė

- 19 Pagal *Kriminaalmenetluse seadustik* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 38¹ straipsnio 2 dalį viešosios valdžios institucija turi teisę per baudžiamąjį procesą pareikšti ieškinį dėl skolinio reikalavimo pagal viešąją teisę pripažinimo, jeigu šį reikalavimą lemiantis įvykis iš esmės pagrįstas tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis kaip ir nusikalstama veika, dėl kurios vyksta procesas.
- 20 *Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus* (BŽŪP įgyvendinimo įstatymas, RT I 2014, 3; toliau – ELŪPS) 111 straipsnio „Subsidijos susigrąžinimas“ 1 dalyje numatyta:

„Jeigu išmokėjus subsidijas paaiškėja, kad dėl pažeidimų ar aplaidumo jos buvo išmokėtos nepagrįstai, visų pirma tuo atveju, jeigu jos nebuvo panaudotos pagal paskirtį, iš paramos gavėjo, visų pirma paramos gavėjo, kuris buvo atrinktas taikant atrankos procedūrą, gali būti reikalaujama grąžinti visą paramos sumą arba jos dalį dėl motyvų ir laikantis terminų, kurie nustatyti [reglamentuose Nr. 1303/2013 ir Nr. 1306/2013] bei kituose atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 21 2005 m. lapkričio 7 d. bendrovė X buvo įtraukta į Estijos įmonių registrą, o 2019 m. birželio 20 d. buvo iš jo išregistruota po to, kai susijungė su Y OÜ (toliau – bendrovė Y). Iki 2015 m. gruodžio 18 d. R.M. buvo bendrovės X vadovas, o vėliau tapo jos įgaliotiniu. Jo žmona E.M. buvo šios bendrovės vadovė nuo 2015 m. gruodžio 18 d. iki jos išregistravimo iš įmonių registro.
- 22 2021 m. kovo 15 d. *Viru Maakohus* (Viru pirmosios instancijos teismas, Estija) nuosprendžiu R.M. buvo pripažintas kaltu, be kita ko, dėl trijų sukčiavimo subsidijų srityje atvejų. Šio teismo teigimu, R.M., kaip bendrovės X atstovas, sąmoningai teikė klaidingą informaciją *Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet* (Žemės ūkio informacijos ir registrų tarnyba, Estija, toliau – PRIA), kad gautų pagalbą pagal Estijos 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. kaimo plėtros programas (toliau – nagrinėjama pagalba). Todėl PRIA bendrovei X nepagrįstai išmokėjo 143 737,38 EUR sumą kaip nagrinėjamą pagalbą. Apkaltinamasis nuosprendis buvo priimtas ne tik dėl R.M., bet ir dėl E.M., nes ji dviem atvejais bendrininkavo vykdamas šį sukčiavimą subsidijų srityje.
- 23 Be to, šis teismas, remdamasis Estijos Respublikos, atstovaujamos PRIA, ieškiniu dėl skolinio reikalavimo pagal viešąją teisę pripažinimo, nurodė R.M. ir E.M. šiai valstybei narei sumokėti nagrinėjamos pagalbos, kurią nepagrįstai gavo bendrovė X, sumą. Šiuo atžvilgiu iš R.M. buvo priteista 87 340 EUR, o iš E.M. solidariai su R. M. – likusi 56 397,38 EUR suma.
- 24 R.M. ir E.M. pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo tiek, kiek juo jie pripažinti kaltais dėl sukčiavimo subsidijų srityje, ir tiek, kiek juo patenkintas ieškinys dėl skolinio reikalavimo pagal viešąją teisę pripažinimo.
- 25 2021 m. rugsėjo 15 d. *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apeliacinis teismas, Estija) nuosprendžiu *Viru Maakohus* (Viru pirmosios instancijos teismas) nuosprendis buvo paliktas galioti.
- 26 R.M. ir E.M. dėl šio nuosprendžio pateikė kasacinius skundus *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Grįsdami šiuos skundus jie, be kita ko, tvirtina, kad Estijos Respublikos pareikštas ieškinys dėl skolinio reikalavimo pagal viešąją teisę pripažinimo turi būti pripažintas nepriimtiniu, nes nepagrįstai gautą pagalbą galima teisėtai susigrąžinti tik iš šios pagalbos gavėjo. Nors bendrovė X buvo išregistruota iš įmonių registro, bendrovė Y perėmė jos teises ir pareigas po šių bendrovių susijungimo. Vis dėlto Estijos Respublika nesiekė susigrąžinti nagrinėjamos pagalbos iš bendrovės Y.
- 27 2022 m. gegužės 20 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priėmė dalinį sprendimą; juo galutinai patvirtino *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apeliacinis teismas) ir *Viru Maakohus* (Viru pirmosios instancijos teismas) nuosprendžius, be kita ko, kiek jais R.M. ir E.M. buvo pripažinti kaltais dėl sukčiavimo subsidijų srityje.
- 28 Kita vertus, kiek tai susiję su klausimu, ar galima reikalauti, kad R.M. ir E.M. grąžintų nagrinėjamą pagalbą, kurią nepagrįstai gavo bendrovė X, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reikia kreiptis į Teisingumo Teismą dėl dviejų aspektų.
- 29 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar yra teisinis pagrindas reikalauti, kad R.M. ir E.M. grąžintų šią pagalbą, atsižvelgiant į sunkią bendrovės Y finansinę padėtį, dėl kurios, atrodo, ji negali grąžinti pagalbos, kurią nepagrįstai gavo bendrovė X.

- 30 Nagrinėjamu atveju, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo, EŽŪFKP prisidėjo prie Estijos Respublikos 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. kaimo plėtros programų, pagal kurias buvo skirta nagrinėjama pagalba, finansavimo. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Reglamentas Nr. 1306/2013 yra pagrindas susigrąžinti tokias subsidijas, net jei pagalba buvo suteikta ir išmokėta prieš jam įsigaliojant.
- 31 Konkrečiau kalbant, nagrinėjamos pagalbos, kurią nepagrįstai gavo bendrovė X, susigrąžinimo teisinis pagrindas yra Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnio pirma pastraipa, siejama su šio reglamento 54 straipsnio 1 dalimi ir Reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu. Nors šiose nuostatose aiškiai nenumatyta galimybė reikalauti, kad pagalbą grąžintų ne jos gavėjas, o kiti asmenys, tokia galimybė numatyta Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnyje.
- 32 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsakymas į klausimą, ar iš R.M. ir E.M. gali būti reikalaujama grąžinti nagrinėjamą pagalbą, priklauso nuo to, ar Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnio pirma pastraipa ir 54 straipsnio 1 dalis, taip pat Reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmas sakinyss gali būti aiškinami kartu su Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu taip, kad pareiga grąžinti šią pagalbą šios bylos aplinkybėmis gali būti taikoma ir asmenims, kurie, nors ir nėra šios pagalbos gavėjai, dalyvavo darant pažeidimą, dėl kurio ji buvo nepagrįstai išmokėta. Atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, ar Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnis šiuo aspektu turi tiesioginį poveikį.
- 33 Nei Reglamento Nr. 2988/95 tekstas, nei Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su šio reglamento 7 straipsniu, neleidžia daryti aiškių išvadų šiuo klausimu.
- 34 Tiesa, 2010 m. spalio 28 d. Sprendime *SGS Belgium ir kt.* (C-367/09, EU:C:2010:648) Teisingumo Teismas paneigė bet kokią Reglamento Nr. 2988/95 tiesioginį poveikį, kiek tai susiję su jo 5 straipsnyje numatytais administracinėmis nuobaudomis, atsižvelgdamas į šios nuostatos ir šio reglamento 7 straipsnio formuluotę. Be to, iš to sprendimo 44–62 punktų matyti, kad sankcijos už žalą Sąjungos finansiniams interesams gali būti skiriamos minėto reglamento 7 straipsnyje nurodytiems asmenims tik jeigu jos grindžiamos aiškiu ir nedviprasmišku teisiniu pagrindu, priimtu Sąjungos ar valstybių narių lygmeniu. Vis dėlto pareiga grąžinti nepagrįstai gautą pagalbos sumą yra ne „administracinė nuobauda“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnį, o „administracinė priemonė“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnį. Ši pareiga yra paprasčiausia pasekmė konstatavimo, kad nesilaikyta sąlygų, būtinų norint gauti iš Sąjungos teisės aktų kylančią naudą, dėl ko pagalba yra nepagrįsta. Vis dėlto 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendime *Somvao* (C-599/13, EU:C:2014:2462) Teisingumo Teismas nusprendė, jog kadangi Reglamente Nr. 2988/95 nustatytos tik bendrosios kontrolės ir sankcijų taisyklės siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, neteisėtai gauta pagalba turi būti susigrąžinama remiantis kitomis nuostatomis, t. y. tam tikrais atvejais sektorinėmis nuostatomis.
- 35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teigimu, kelios aplinkybės patvirtina aiškinimą, kad Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnis, siejamas su atitinkamais sektoriniais teisės aktais, reglamentuojančiais nepagrįstai išmokėtos pagalbos susigrąžinimą, šios bylos aplinkybėmis yra tinkamas teisinis pagrindas reikalauti, kad R.M. ir E.M. grąžintų nagrinėjamą paramą. Pirma, ši byla susijusi su situacija, kai pažeidimas, dėl kurio buvo skirta pagalba, buvo padarytas dėl to, kad asmenys, iš kurių reikalaujama susigrąžinti pagalbą, sąmoningai pateikė neteisingą informaciją nacionalinėms valdžios institucijoms. Antra, neįmanoma susigrąžinti pagalbos iš pagalbos gavėjo, nes jis išnyko likvidavus bendrovę X, o pagalbos susigrąžinimo iš šio gavėjo teisių ir pareigų perėmėjo perspektyva iš pirmo žvilgsnio yra neaiški. Prašymą priimti

prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad šios bylos aplinkybėmis R.M. ir E.M. gali būti laikomi asmenimis, dalyvavusiais darant bendrovės X padarytą pažeidimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnį.

- 36 Atrodo, kad pats Sąjungos teisės aktų leidėjas mano, jog tam tikrais atvejais galima reikalauti, kad dėl pažeidimų, padarytų įgyvendinant EŽŪFKP bendrai finansuojamas programas, išmokėtų pagalbą gražintų ir asmenys, kurie patys nėra deklaruoti pagalbos gavėjai, kaip matyti, be kita ko, iš Reglamento Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalies b punkto.
- 37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad jei būtų pritarta situacijai, kai dėl pagalbą gavusio juridinio asmens likvidavimo ar nemokumo iš esmės vis tiek būtų neįmanoma susigrąžinti dėl sąmoningo pažeidimo nepagrįstai išmokėtos pagalbos, būtų padaryta didelė žala Sąjungos finansiniams interesams.
- 38 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad R.M. ir E.M. buvo ne tik bendrovės X atstovai, bet ir paeiliui kiekvienas veikė kaip vienintelis šios bendrovės akcininkas tuo metu, kai buvo sukčiaujama, nes nuo 2005 m. lapkričio 10 d. iki 2015 m. gruodžio 18 d. R.M. buvo vienintelis jos akcininkas ir vadovas, o E.M. šias dvi funkcijas vykdė nuo pastarosios datos iki bendrovės X išregistravimo iš įmonių registro. Vis dėlto R.M. ir toliau veikė šios bendrovės vardu pagal E.M. suteiktą įgaliojimą – net ir po to, kai perleido savo akcijas ir atsistatydino iš šios bendrovės vadovo pareigų. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad R.M. ir E.M. buvo susituokę laikotarpiu, kai bendrovė X gavo nagrinėjamą pagalbą, todėl laikytina, kad R.M. ir E.M. buvo tikrieji šios bendrovės, kuriai jie vadovavo ir kurios veiklą kontroliavo, gautos pagalbos gavėjai.
- 39 Taigi kyla klausimas, ar šios aplinkybės gali būti laikomos pakankamomis, kad nagrinėjamos pagalbos gavėjais būtų galima pripažinti ne tik bendrovę X, bet ir R.M. bei E.M. Tokiu atveju siekiant ją susigrąžinti nereikėtų papildomai remtis Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu.
- 40 Šiomis aplinkybėmis *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1) Ar tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, iš [Reglamento 2988/95] 7 straipsnio, siejamo su [Reglamento Nr. 1306/2013] 56 straipsnio pirma pastraipa ir 54 straipsnio 1 dalimi bei [Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014] 35 straipsnio 6 dalimi, kyla tiesioginį teisinį poveikį turintis teisinis pagrindas reikalauti susigrąžinti [EŽŪFKP] finansuojamą sukčiavimo būdu gautą pagalbą iš ją gavusio juridinio asmens atstovų, kurie sąmoningai pateikė melagingą informaciją, kad gautų šią pagalbą?
 - 2) Ar tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, kai EŽŪFKP finansuojama pagalba dėl sukčiavimo buvo paskirta ir išmokėta ribotos atsakomybės bendrovei (Estijos bendrovei), pagalbą gavusios bendrovės atstovai, kurie sukčiavo ir buvo tikrieji šios bendrovės gautos pagalbos gavėjai sukčiavimo metu, taip pat gali būti laikomi pagalbos gavėjais, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 1306/2013] 54 straipsnio 1 dalį ir [Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014] 35 straipsnio 6 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 41 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nacionaliniams teismams ir Teisingumo Teismui bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų priimti sprendimą jo nagrinėjamoje byloje. Tam tikrais atvejais Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Tai, kad nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodydamas tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, neužkerta kelio Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui visų aiškinimo aspektų, kurie gali būti naudingi sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar tas teismas juos nurodė savo pateiktuose klausimuose. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, be kita ko, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškinamus Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (2023 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Juan, C-164/22*, EU:C:2023:684, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Šiuo aspektu reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 1 dalį dėl bet kokio pažeidimo, kai pagalba buvo gauta nepagrįstai, paprastai atsiranda pareiga ją grąžinti. Šio reglamento 7 straipsnyje numatyta, kad tokia administracinė priemonė taip pat gali būti taikoma asmenims, dalyvavusiems darant atitinkamą pažeidimą, taip pat tiems asmenims, kurie turi atsakyti už pažeidimą arba užtikrinti, kad jis nebūtų padarytas.
- 43 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Reglamente Nr. 2988/95 yra nustatytos tik bendrosios kontrolės ir sankcijų taisyklės siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. Netinkamai panaudotos lėšos turi būti susigrąžinamos remiantis kitomis nuostatomis, t. y. tam tikrais atvejais sektorinėmis nuostatomis (2016 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Județul Neamț ir Județul Bacău*, C-260/14 ir C-261/14, EU:C:2016:360, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Iš šios jurisprudencijos taip pat matyti, kad jeigu pagal pagalbos programą, patvirtintą ir bendrai finansuojamą EŽŪFKP 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, nepagrįstai išmokėtos sumos susigrąžinamos pasibaigus tam programavimo laikotarpiui, t. y. po 2014 m. sausio 1 d., tas susigrąžinimas turi būti grindžiamas Reglamento Nr. 1306/2013 nuostatomis (2024 m. sausio 18 d. Sprendimo *Askos Properties*, C-656/22, EU:C:2024:56, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 45 Šiuo atveju, kadangi nagrinėjama pagalba buvo finansuojama EŽŪFKP, tokios pagalbos susigrąžinimas turi būti grindžiamas šio reglamento 56 straipsniu, nes šiame straipsnyje, kaip matyti iš jo pavadinimo, numatytos specialios EŽŪFKP skirtos nuostatos.
- 46 Minėta nuostata, kurioje numatyta, kad, kiek tai susiję su EŽŪFKP, jei aptinkami kaimo plėtros veiksmų arba programų vykdymo pažeidimai arba aplaidumas jas vykdant, valstybės narės atlieka finansinį patikslinimą visiškai arba iš dalies panaikindamos atitinkamą Sąjungos finansavimą, turi būti aiškinama kartu su, pirma, šio reglamento 54 straipsnio 1 dalimi, kurioje bendrai nustatyta, kad visų dėl pažeidimo arba aplaidumo nepagrįstai išmokėtų sumų atveju valstybės narės pateikia pagalbos gavėjui reikalavimą jas sugrąžinti ir, antra, Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu, kuriame nurodyta, kad jei nustatyta, kad norėdamas gauti pagalbą gavėjas pateikė melagingą informaciją, atšaukiama visa jos suma.

- 47 Šiomis aplinkybėmis, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 28 punkte, reikia konstatuoti, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnio pirmą pastraipą, siejamą su, pirma, šio reglamento 54 straipsniu ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu ir, antra, Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad gali būti reikalaujama, jog EŽŪFKP finansuojamą pagalbą, kuri buvo nepagrįstai gauta dėl sukčiavimo, sugrąžintų ne tik šios pagalbos gavėjas, bet ir asmenys, kurie, nors ir negali būti laikomi šios pagalbos gavėjais, sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami ją gauti.
- 48 Siekiant atsakyti į šį klausimą, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2023 m. liepos 13 d. Sprendimo *G GmbH*, C-134/22, EU:C:2023:567, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 49 Pirma, kalbant apie reikšmingų Reglamento Nr. 1306/2013 ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 nuostatų formuluotę, reikia pažymėti, kad vien iš jos negalima nustatyti, ar gali būti reikalaujama, kad šiose nuostatose nurodytą nepagrįstai suteiktą pagalbą grąžintų kiti asmenys nei ekonominės veiklos vykdytojai, kurie padarė atitinkamą pažeidimą.
- 50 Nors Reglamento Nr. 1306/2013 54 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad turi būti pareikalauta, jog visą nepagrįstai gautą sumą grąžintų „gavėjas“, šio reglamento 56 straipsnyje tik nurodoma valstybės narės susigrąžintų sumų paskirtis, tačiau nepatikslinimai asmenys, kuriems šis reikalavimas turi būti pateiktas. Dėl Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pažymėtina, kad nors joje ir kalbama apie pagalbos „gavėją“, joje taip pat nėra tokios nuorodos.
- 51 Antra, kalbant apie reikšmingų nuostatų kontekstą, reikia priminti, kad, viena vertus, Reglamento Nr. 1306/2013 39 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, jog valstybės narės turi užkirsti kelią pažeidimams, juos aptikti ir veiksmingai ištaisyti, ir kad šiuo tikslu jos turėtų taikyti Reglamentą Nr. 2988/95. Vadinasi, kaip savo rašytinėse pastabose pažymėjo Danijos vyriausybė, Reglamento Nr. 1306/2013 nuostatas reikia aiškinti laikantis Reglamento Nr. 2988/95 bendrųjų taisyklių.
- 52 Kita vertus, kadangi pagal Reglamento Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalies b punktą valstybės narės gali nereikalauti sugrąžinti dėl pažeidimo nepagrįstai išmokėtos pagalbos, kai tai neįmanoma dėl skolininko „arba už pažeidimą teisiškai atsakingų asmenų“ nemokumo, reikia pažymėti, kad ši nuostata netektų bet kokio naudingo poveikio, kiek tai susiję su šiais asmenimis, jei nebūtų galima reikalauti, kad ir jie grąžintų atitinkamą pagalbą.
- 53 Trečia, kiek tai susiję su atitinkamų teisės normų tikslais, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1306/2013 54 ir 56 straipsniuose ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalyje nustatant valstybėms narėms pareigą susigrąžinti dėl pažeidimo nepagrįstai gautą pagalbą, išskyrus atvejus, kai yra teisėtų priežasčių nevykdyti tokio susigrąžinimo, siekiama apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, kaip tai patvirtina Reglamento Nr. 1306/2013 58 straipsnio 1 dalies e punktas. Galimybė susigrąžinti nepagrįstai gautą pagalbą ne tik iš jos gavėjo, bet ir, remiantis Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu, iš „asmen[ų] <...>“, kurie yra padarę pažeidimą arba kurie pagal savo pareigas turi atsakyti už padarytą pažeidimą arba užtikrinti, kad jis nebūtų padarytas“, akivaizdžiai gali padėti pasiekti šį tikslą, be kita ko, kai gavėjas yra juridinis asmuo, kuris jau nebeegzistuoja arba neturi pakankamai lėšų pagalbai grąžinti. Šis aiškinimas visų pirma pateisinamas atsižvelgiant į kovos su sukčiavimu veiksmingumo tikslą, nurodytą Reglamento Nr. 2988/95 4 konstatuojamojoje dalyje.

- 54 Vadinasi, Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnio pirmos pastraipos, siejamos su šio reglamento 54 straipsnio 1 dalimi ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu, taip pat atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnį bei į teisės normų, kurių dalis ji yra, tikslą, aiškinimas leidžia daryti išvadą, kad pagal šį straipsnį galima susigrąžinti EŽŪFKP finansuojamą pagalbą, kuri buvo nepagrįstai gauta dėl sukčiavimo, ne tik iš šios pagalbos gavėjo, bet ir iš asmenų, kurie, nors ir negali būti laikomi šios pagalbos gavėjais, sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami ją gauti.
- 55 Vis dėlto reikia patikrinti, ar toks aiškinimas atitinka teisinio saugumo principą, nes Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nepagrįstai sumokėtos sumos gali būti susigrąžintos tik laikantis šio principo, o pagal jį reikalaujama, jog Sąjungos teisės aktai būtų tokie, kad suinteresuotieji asmenys galėtų aiškiai žinoti jais jiems nustatytų pareigų apimtį (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Somvao*, C-599/13, EU:C:2014:2462, 50 ir 51 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Šiuo aspektu iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad BŽŪP srityje, jei Sąjungos teisės aktų leidėjas nustato pagalbos suteikimo sąlygas, teisės netekimas, kylantis dėl vienos iš šių sąlygų nesilaikymo, yra ne sankcija, bet paprasčiausia teisės aktuose nustatytų reikalavimų nesilaikymo pasekmė (2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *FranceAgriMer*, C-670/11, EU:C:2012:807, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 57 Pareiga grąžinti dėl neteisėtos veiklos nepagrįstai gautą naudą nepažeidžia teisėtumo principo. Konstatavimas, kad sąlygos, kurias reikia įvykdyti norint gauti iš Sąjungos teisės kylančią naudą, buvo dirbtinai sukurtos, bet kuriuo atveju reiškia, jog nauda suteikta nepagrįstai, ir tai pateisina pareigą ją grąžinti (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *FranceAgriMer*, C-670/11, EU:C:2012:807, 63–65 ir 67 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Šiuo aspektu Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 4 dalyje aiškiai nustatyta, kad šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatytos priemonės, įskaitant pareigą sugrąžinti nepagrįstai gautą pagalbą, nelaikomos nuobaudomis.
- 59 Kiek tai susiję su kitais nei pagalbos gavėjas asmenimis, nurodytais Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsnyje, pareiga grąžinti atitinkamą pagalbą yra atskira pareiga, kuri papildo gavėjui tenkančią grąžinimo pareigą.
- 60 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad nagrinėjamu atveju reikšmingos teisės normos yra pakankamai aiškos, kiek tai susiję su asmenų, kurie, nors ir nėra EŽŪFKP finansuojamos pagalbos gavėjai, sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami ją gauti, pareigos grąžinti pagalbą buvimu, be kita ko, tuo atveju, kai atitinkamos pagalbos gavėjas ar jo galimas teisių ir pareigų perėmėjas negali grąžinti atitinkamos sumos.
- 61 Nors Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnyje tokia pareiga aiškiai nenumatyta, jis turi būti aiškinamas atsižvelgiant į jo 39 konstatuojamąją dalį, kurioje aiškiai nurodyta, kad valstybės narės turėtų užkirsti kelią visiems paramos gavėjų pažeidimams, juos aptikti ir veiksmingai ištaisyti ir kad šiuo tikslu turėtų būti taikomas Reglamentas Nr. 2988/95. Be to, šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies g punkte, kiek tai susiję su sąvokos „pažeidimas“ apibrėžtimi, daroma aiški nuoroda į Reglamentą Nr. 2988/95. Remiantis Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu, kaip matyti iš šio sprendimo 42 punkto, galima reikalauti, kad pagalbą taip pat grąžintų asmenys, dalyvavę darant atitinkamą pažeidimą.

- 62 Taigi asmenys, kaip antai aptariami pagrindinėje byloje, kurie sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami gauti EŽŪFKP finansuojamą pagalbą (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), turi tikėtis, jog gali būti reikalaujama, kad jie grąžintų šią pagalbą. Todėl reikalavimas, kad šie asmenys grąžintų nepagrįstai gautą pagalbą, nepažeidžia teisinio saugumo principo.
- 63 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1306/2013 56 straipsnio pirmą pastraipą, siejamą su, pirma, šio reglamento 54 straipsnio 1 dalimi ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu ir, antra, Reglamento Nr. 2988/95 7 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad gali būti reikalaujama, kad EŽŪFKP finansuojamą pagalbą, kuri buvo nepagrįstai gauta dėl sukčiavimo, sugrąžintų ne tik šios pagalbos gavėjas, bet ir asmenys, kurie, nors ir negali būti laikomi šios pagalbos gavėjais, sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami ją gauti.

Dėl antrojo klausimo

- 64 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1306/2013 54 straipsnio 1 dalis ir Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinamos taip, kad tuo atveju, kai juridinis asmuo gavo paramą žemės ūkiui dėl jo atstovams priskiriamų sukčiavimo veiksmų, šie atstovai gali būti laikomi šios pagalbos „gavėjais“, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, jei iš tiesų būtent šie atstovai gauna šio juridinio asmens pelną.
- 65 Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014, kuriuo papildomas Reglamentas Nr. 1306/2013, 2 straipsnio 1 dalies antros pastraipos 1 punkte sąvoka „pagalbos gavėjas“ apibrėžta kaip reiškianti ūkininką, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a punkte, kompleksinės paramos gavėją, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1306/2013 92 straipsnį, ir (arba) paramos kaimo plėtrai gavėją, kaip nurodyta Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 10 dalyje.
- 66 Reikia konstatuoti, kad R.M. ir E.M., kaip nagrinėjamą pagalbą gavusios bendrovės X atstovai, nepriklauso nė vienai iš šių trijų asmenų kategorijų, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 67 Nors, kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, EŽŪFKP finansuojamą pagalbą, kurią juridinis asmuo nepagrįstai gavo dėl jo atstovams priskirtinų sukčiavimo veiksmų, susigrąžinti galima ir iš šių atstovų, iš šio atsakymo negalima daryti išvados, kad šie atstovai gali būti laikomi „pagalbos gavėjais“, kaip tai suprantama pagal Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 2 straipsnio 1 dalies antros pastraipos 1 punktą, jei nėra tenkinamos šioje nuostatoje šiuo tikslu nustatytos sąlygos. Priešingai, kaip matyti, be kita ko, iš šio sprendimo 62 punkto, šie atstovai gali būti įpareigoti grąžinti tokią pagalbą, net jeigu jie veikė šio juridinio asmens vardu neturėdami „pagalbos gavėjo“ statuso.
- 68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai juridinis asmuo gavo paramą žemės ūkiui dėl jo atstovams priskiriamų sukčiavimo veiksmų, šie atstovai negali būti laikomi šios pagalbos „gavėjais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, siejamą su šio deleguotojo reglamento 2 straipsnio 1 dalies antros pastraipos 1 punktu, jei jie nepriklauso nė vienai iš trijų šiame punkte nurodytų asmenų kategorijų, net jei iš tiesų būtent šie atstovai gauna šio juridinio asmens pelną.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 69 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008, 56 straipsnio pirma pastraipa, siejama su, pirma, šio reglamento 54 straipsnio 1 dalimi ir 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai, 35 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu ir, antra, 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 7 straipsniu,

turi būti aiškinama taip:

gali būti reikalaujama, kad Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai finansuojamą pagalbą, kuri buvo nepagrįstai gauta dėl sukčiavimo, sugrąžintų ne tik šios pagalbos gavėjas, bet ir asmenys, kurie, nors ir negali būti laikomi šios pagalbos gavėjais, sąmoningai pateikė klaidingą informaciją siekdami ją gauti.

2. Deleguotojo reglamento Nr. 640/2014 35 straipsnio 6 dalis

turi būti aiškinama taip:

tuo atveju, kai juridinis asmuo gavo paramą žemės ūkiui dėl jo atstovams priskiriamų sukčiavimo veiksmų, šie atstovai negali būti laikomi šios pagalbos „gavėjais“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, siejamą su šio deleguotojo reglamento 2 straipsnio 1 dalies antros pastraipos 1 punktu, jei jie nepriklauso nė vienai iš trijų šiame punkte nurodytų asmenų kategorijų, net jei iš tiesų būtent šie atstovai gauna šio juridinio asmens pelną.

Parašai.